Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS UŽ TAUTOS LAISVĘ

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
HAymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LXX | Price 25c | Chicago, Ill. — Penktadienis, Friday, July 22, 1983 | Nr. 141

PABALTIEČIAI TURI PADĖTI CENTR. AMERIKAI

PREMJERAS BEGIN PLANUOJA PASITRAUKTI IŠ PAREIGŲ

JAM LABAI NEPATINKA, KAD IZRAELIO KAREIVIAI TRAUKIASI Į PIETUS

TEL AVIVAS. — Izraelio premjeras Menachem Beginas paskutinėmis dienomis yra labai nusiminęs ir mažai tesirūpina Izraelio valstybės ateities reikalais. Paprastai premjeras Beginas savo rankose laikydavo visas krašto vadeles, o dabar susidaro įspūdis, kad valstybės reikalais jis visai nesirūpina.

Premjeras anksčiau neturėdavo laiko vykti į savo draugų laidotuves, tuo tarpu premjeras Beginas trečiadienį dalyvavo vicepremjero Simčos Erlicho pamaldose.

Simča Erlich buvo netikintis pareigūnas, tuo tarpu Beginas, padėjęs į šalį visus valstybės reikalus, visą rytą dalyvavo Erlicho pamaldose. Visi pastebėjo, kad Beginas gerokai sumenkėjęs ir suliesėjęs.

Anksčiau Beginas imdavosi atsargos priemonių už kiekvieno Izraelio kareivio žuvimą kovos lauke, tuo tarpu dabar veik kiekvieną dieną Beiruto srityje puolami Izraelio kariai. Kariuomenės vadovybei įsakyta gintis, bet liepta trauktis į pietus ir nesiimti kerštingų priemonių.

Beginas nustojo energijos, kai buvęs Izraelio gynybos ministeris Ariel Šaronas neinformavo vyriausybės apie įvykius palestiniečių stovyklose Beirute.

Dabar Izraelio vyriausybę siunčia ginklus į Nikaraguą. Tiktai juos siunčia ne Nikaraguos vyriausybei, bet Eden Pastoros vadovaujamiems kovotojams, turintiems centrus ne tik Honduras ir Kosta Rikos pasieniuose, bet ir valstybių centro kalnuose.

Beginą gerai pažįstantieji bendradarbiai tvirtina, kad jis rengiasi atsistatydinti. Jis yra priverstas atšaukti visus Izraelio karius iš Libano šiaurės. Jis žino, kad Izraelio kariai yra galingiausi Artimuose Rytuose, bet tuo tarpu Izraelio kariai traukiasi tolyn į pietus. Ši politika tiek paveikė Beginą, kad jis nori trauktis iš valstybės vadovybės.

SIBIRE SUĖMĖ AMERIKIEČIŲ GRUPĘ

VLADIVOSTOKAS, Sibiras.— Sovietų vyriausybė paskelbė, kad pakarščių sargai suėmė šešis amerikiečius ir vieną kanadietį. Jie buvo suimti praeitą pirmadienį, bet Sovietų vyriausybė tiktai trečadienį paskelbė, kad jie yra Sovietų valdžios žinioje ir kad jie visi sveiki.

Pasirodo, kad amerikiečiai buvo pasiekę Lorino įlankos sritį, Sovietų Sąjungos teritorijoje, ir ten buvo susukę filmus. Amerikiečiams pavyko net filmuoti rusus, gaudančius banginius. Kiti amerikiečiai pabėgo ir suskubo pasiekti Nome miestelį, Aliaskoj. Amerikiečiai reikalauja, kad visi suimti būtų paleisti. Rusai gal juos teis už sienos perėjimą.

— Ketvirtadienį aukso uncija kainavo $449.

Stovi Chicagos policijos viršininko pavaduotojas ir Victor Utara, Brighton Parko Lietuvių Namų Savininkų Draugijos pirmininkas ir Brighton Parko Lietuvių Dienos organizatorius.

Baltuose Rūmuose buvo susirinkę 300 respublikonų veikėjų, kurie išklausė turiningos prezidento Reagano kalbos.

THOMAS O'NEILL IŠGĖDINO RESPUBLIKONĄ DANIEL CRANE

DAR DIDESNĖ GĖDA BUVO DEMOKRATUI GERRY E. STUDDS, IŠPRIEVARTAVUSIAM BERNIUKĄ

WASHINGTON, D.C. — Atstovų Rūmų specialus komitetas, du metu tyrinėjęs Kongreso atstovų eigseną, priėmė rezoliuciją ir išgėdino du jaunus Kongreso atstovus.

Illinois respublikonas Daniel Crane prieš tris metus išprievartavo 17 metų Kongreso tarnautoją, tuo tarpu Massachusetts Kongreso atstovas Gerry Studds prieš 10 metų išprievartavo 19 metų Kongrese tarnaujantį berniuką.

Nesusivaldantiems liepė atsistoti

Atstovų Rūmų pirmininkas Thomas O'Neill pirmiausia liepė Kongreso atstovui Daniel Crane ir Gerry Studds atsistoti ir stovėti, kol jis perskaitys Kongreso komiteto rezoliuciją, smerkiančią abu Kongreso atstovus, nesusivaldančius ir nešančius gėdą ne tik sau, bet ir visam Kongresui.

Atstovų Rūmų pirmininkas gana skubiai skaitė rezoliuciją, o kai pabaigė, tai vienam ir antram įsakė atsiprašyti Kongresą. Abu nusikalėtliai taip ir padarė. Atstovas Crane nedrįso pažiūrėti kitiems Kongreso atstovams į akis.

— Italijos teismas išteisino keturis įtariamus teroristus. Nebuvo jokio įrodymo, kad suimtieji būtų padėję bombą tunely.

KALENDORĖLIS

Liepos 22: Marija Magdalena, Auksė, Rimvydas, Balta, Surminas.

Saulė teka 5:35, leidžiasi 8:18.

Oras šiltas, tvankus, lis.

ARMĖNAS PRISIPAŽINO PADĖJĘS BOMBĄ

PARYŽIUS. — Prancūzų policijai suėmus 51 armėną, pradžioje vienas prisipažino, kad jis padėjęs bombą Orly aerodrome, kurios sprogimas užmušė 6 žmones ir sužeidė 42.

Armėnas iš pradžių bandė atsikalbinėti, bet atidžiau patardytas prisipažino, kad jis padėjęs bombą. Prie to darbo prisidėjo ir kiti armėnai. Pasirodo, kad visame pasaulyje yra armėnų organizacija, kurios tikslas yra siekti Armėnijai nepriklausomybės ir keršyti turkams už 1896-1914 metais turkų padarytas skriaudas. Dabar ne turkai, bet prancūzai teis armėnus, Orly aerodrome nužudusius nekaltus žmones.

IRANAS PERKA JAV GINKLŲ

BAGDADAS, Irakas. — Visi pripažįsta, kad Irakas turi labai gerą informaciją apie Iraną. Kaip Irakas tas žinias gauna, kol kas neaišku, bet iki šio meto jos buvo tiksliausios. Irakas pajėgė sustabdyti Irano didoką kariuomenę, nes turėjo tikslias žinias apie kiekvieną tos kariuomenės judesį ir planą.

Dabar Irakas tvirtina, kad Amerikos ginklai pradėjo plaukti į Iraną. Jeigu žinios tikros, tai mula Chomeini ir toliau kolios Ameriką, bet mokės auksu ir doleriais už ryžius, mašinų dalis, o dabar už naujus ginklus.

Jeigu Iranas nebūtų nuolat gavęs atsarginių dalių ir maisto, tai jis būtų negalėjęs tęsti karo prieš Iraką.

— Jeigu Irano valdovas būtų neišžudęs Irano aviacijos karininkų, tai būt ųlaimėjęs kovas prieš Iraką.

— Amerikos kariuomenės vadovybė Beirute reikalauja atšaukti izraelitus iš Beiruto, jei nori išprašyti Sirijos karius.

ČADE SUSIKIRTO KARO JĖGOS

NDŽAMENA, Čadas. — Iš kovos lauko ateinančios žinios sako, kad Čade iki šio meto susikirtimo vengusios karo jėgos susikirto šiaurės kalnų pašlaitėse.

Atrodė, kad Abečės ozeje įvyks didesnis kraujo praliejimas ir bus išsprestas Čado likimas, bet didesnio mūšio Abečėj neįvyko.

Čado ir įsibrovėlių jėgos pradėjo kovas Um Chaluba srityje. Bet ir ten išvengta didesnio mūšio. Kraujas pradėjo lietis iš šiaurės į pietus einančiose pašlaitėse. Išvargę Libijos kariai neturėjo jėgos trauktis ir pasipriešino besivejantiems Čado kariams.

AMERIKIETĖ LAUŽO JAPONŲ ĮSTATYMUS

JOKOHAMA, Japonija. — Amerikietė Kathleen Murikava, pasiekusi Jokohamą, pateko į teismą. Jau keturi mėnesiai, kai advokatai bando įtikinti teismo organus, kad ji nekriminalistė, todėl neturi atlikti kitų privalumų, kaip daro kiti suimtieji. Teismas savo ruožtu laikosi savo ir reikalauja, kad Murikava, pagal japonų įstatymus, pirma darytų savo pirštų nuospaudas, praneštų prašomas informacijas, ir paskui prisistatytų teisme, kuris nuspręs kaip jos byla tęsis. Murikava su tuo nesutinka.

— Nikaraguos vyriausybė sutinka nesiųsti daugiau karių į kaimynines valstybes, bet nepasižada atšaukti karių.

— Libano prezidentas Amin Gemajelis trečiadienį tarėsi su Valstybės sekretoriumi, o penktadienį tarsis su prezidentu.

— Rusai davė Sirijai kelis skubius lėktuvus, bet neišmokė Sisijos lakūnų tuos lėktuvus vartoti.

- Pabaltiečiai pažįsta komunistus, turės padėti nuo jų gintis

PREZIDENTAS PASAKĖ LABAI GERĄ KALBĄ, RAGINDAMAS PASTOTI KELIĄ ĮSIBOVĖLIAMS

WASHINGTON, D.C. — Pabaltiečiai ir kitos Rytų Europos tautos, ant savo kailio patyrusios Sovietų karo jėgų ir policijos įsiveržimą į Rytų Europos sritis, turės padėti Centro ir Pietų Amerikai pastoti kelią komunistams įsiveržti į Ameriką, — susirinkusiems atstovams Baltuose Rūmuose pareiškė prezidentas Reaganas.

Kaip Baltuose Rūmuose, taip ir Valstybės departamente bei Kongrese susirinko apie 300 suvažiavusių respublikonų atstovų, kurie išklausė padarytus pranešimus apie dabartinę padėtį Centro ir Pietų Amerikoje.

Kaip Valstybės departamento didžiojoje salėje, taip ir Baltuose Rūmuose bei Kongrese buvo VLIKo pirmininkas dr. Kazys Bobelis su žmona ir sūnumi. ALTo vicepirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas su dukra; JAV LB-nės pirmininkas dr. Antanas Butkus; Respublikonų partijos pirmininkas J. Miliūnas, buvęs didelės krautuvės savininkas J. Talandis ir visa eilė kitų pareigūnų.

Prez. Reaganas asmeniškai pažįsta beveik visus šiuos pabaltiečius, su jais pasisveikino, o vėliau savo kalboje pabaltiečius priminė. Jis nori, kad pabaltiečiai ir kiti Rytų Europos tautų atstovai, pasiekę Ameriką, aiškintų Centro ir Pietų Amerikos valstybėms komunizmo pavojų.

Pirmadienį, liepos 18 d., suvažiavusieji atstovai buvo susirinkę Atstovų Rūmuose ir išklausė visos eilės Kongreso atstovų kalbų.

— Šią savaitę mes minėsime Pavergtų Tautų Savaitės 25 metus, — pareiškė Kongreso atstovas Frank Annunzio.

Jau praėjo 25 metai, kai prez. Eisenhower paskyrė trečiąją liepos savaitę Pavergtoms Tautoms, kurias yra pavergusios Sovietų imperijos karo jėgos. Sovietų Sąjunga stengiasi išnaikinti pavergtų tautų kultūrą, papročius, veikiančius įstatymus, bet iki šio meto nepajėgė to padaryti.

Per tris dienas Valstybės departamento pareigūnai ir pats prezidentas informavo suvažiavusius atstovus apie pavojų pavergtoms tautoms. Gerai informuoti pareigūnai davė tikslių žinį ųapie komunistų įgyvendintą sistemą Rytų Europoje ir Vakaruose.

Trečiadienį grįžo iš Madrido Max M. Kampelman, kuriam teko įtikinti Sovietų atstovus apie JAV poziciją pagrindinių žmogaus teisių atžvilgiu. Sovietų Sąjunga sutiko pasirašyti protokolą, bet vėliau teko ginčytis dėl kiekvieno žodžio.

AMERIKĄ PASIEKĖ TIKINTIEJI RUSAI

ST. LOUIS, Mo. — Praeitą trečiadienį Ameriką pasiekė 16 žmonių Čmychalovų liuteronų reformatų tikinti šeima. Grupei vadovavo 60 metų amžiaus motina. Kartu su motina atvažiavo duktė Ana Makarova ir sūnus Piotr su savo vaikais.

Iš Maskvos Čmychalovai atskrido į Madridą, o iš Madrido lėktuvu pateko tiesiai į Granite City, Ill., kur jų laukė Vaščenkos šeimos keturi nariai, penkerius metus praleidę Amerikos ambasados rūsyje Maskvoje.

Čmychalovų šeima atvyko į Maskvą iš Sibiro, Černagorsko, kur jų šeimos kasė anglis. Dabar atvykusios šeimos gaus žemės ir pradės verstis žemdirbyste. Motina atsinešė "časniko" ir švarių drabužių vaikams.

Kongreso atstovas Frank Annunzio pasakė pagrindinę kalbą apie pavergtas tautas liepos 18 dieną.

PAVOJUS VAKARAMS

Buvęs Jugoslavijos Tito partizanų generolas ir krašto vicepre-zidentas, vėliau už jugoslavų komunistų partijos autoritarinio režimo kritikavimą atsidūręs kalėjime, garsiosios knygos "Naujoji klasė" autorius, Milovan Djilas, jau nepirmą kartą įspėjo Vakarus apie sovietinę grėsmę. Jo straipsnį "Kodėl Vakarai neturi mažinti savo apsaugos" neseniai išspausdino britų "The Times" dienraštis.

Straipsnio pradžioje autorius pažymi, jog kai kurios senos tiesos turi būti kartojamos, nežiūrint kaip banaliai ar paprastai jos skambėtų. Toliau jis sako:

Branduolinio karo grėsmė yra brutali realybė, kaip ir pati Sovietų Sąjunga. Kol sovietų sistema lieka nepakeista, Vakarai privalo išlaikyti branduolinio apsiginklavimo balansą ir tobulinti tuos ginklus.

Šiandien Sovietų Sąjunga yra valdoma partijos biurokratijos, kuri krašto viduje griežtai laiko savo galios monopolį. Tokia politinė sistema daro visą nusiginklavimo problemą dar sunkesnę, negu ji atrodo tiems taikos ieškotojams, kurie įsitikinę, jog Sovietų Sąjunga yra tokia pat valstybė, kaip ir kitos: valstybė, kurios valdžia laikosi tarptautinių sutarčių ir atsižvelgia į savo gyventojų ir pasaulio viešąsias nuomones.

Rusų revoliucijos ir pilietinio karo metu, Komunistų partija užgrobė visišką valdžią, kurią išlaikė ir iki šiol. Ji ne tik turi visas pirmenybes ir kitas "paprastų" diktatorių galias, bet nustato ir visus kitus tautinio gyvenimo aspektus. Sovietų Komunistų partija visą išorinį "kapitalistinį" pasaulį skaito savo priešu ir yra isipareigojusi sunaikinti jo politinę ir socialinę santvarką.

Aš, kaip jugoslavų partizanų sąjūdžio karo metu ir vėliau vyriausybės atstovas turėjau daug artimų susitikimų ir pasikalbėjimų su politiniais ir kariniais sovietų lyderiais, įskaitant Staliną ir Molotovą. Bebeik be išimties, visi tie žmonės reiškė priešišką nusistatymą išoriniam pasauliui, ypač Vakarams.

Antrajam Pasauliniam karui pasibaigus, Sovietų Sąjunga buvo viena labiausiai nukentėjusių kraštų su didžiausiu aukų skaičiumi. Tačiau sovietų lyderiai taiką laikė kaip trumpą pertrauką pasiruošti sekančiam karui. Dėl to, Sovietų Sąjunga tik dalinai demobilizavo savo kariuomenę ir, neatsižvelgiant į kainą ir žmones, dėjo visas pastangas toliau ginkluotis. Maskva taip pat ragino ir pavergtuosius Rytų Europos kraštus stiprinti savo karines pajėgas, laikydama juos nuolatinėj kontrolėj ir duodama menkesnius ginklus.

Mums, jugoslavams, rusai irgi teikė "paramą". Jie siuntė karinius patarėjus, kuriems turėjome mokėti didžiules sumas pinigų, o tie dažnai vykdė šnipinėjimo darbą. Mes gavom perdažytus senus ir išdilusius ginklus. Sovietų valdovai nepripažino draugų ir sąjungininkų, bet tik vasalus ir paklusnias kolonijas. Tai nepasikeitė ir dabar: išorinis pasaulis vis dar tebėra priešų pasaulis.

Laikui bėgant, partijos galia padidėjo ir pasikeitė pasaulio tarptautinės politikos aplinkybės. Iki tam tikro laipsnio, tai pakeitė metodus ir valdymo stilių, bet sovietų sistemos prigimtis ir jos valdovų siekiai liko tie patys. Dabar sovietų valstybė ir "sovietų tėvynė" užima centrinę vietą, kuri anksčiau ar vėliau sukels komunistų internacionalizmui. Kartu su visom kitom ekspansinėm priemonėm, sovietų biurokratija išvystė stiprią karinę jėgą. Branduoliniai ginklai sovietų arsenale turi nevienlemiamą ir pagrindinį vaidmenį, bet dar svarbiau, kad per juos Sovietų Sąjungą, antraeilė ekonominė pajėga, tapo pirmaeiline karines galybe.

Todėl Sovietų Sąjunga neatsisakys ir negali atsisakyti savo branduolinių ginklų, ar bent žymiai sumažinti jų kiekį. Ji nesiruošia tai daryti ir dėl kitų politinių siekimų, kuriuos laimi ir be karo. Išdėsčiusi prieš Vakarų Europą SS-20 raketas, nežiūrint Helsinkio susitarimo ir detentės, ji skaldo Europos vienybę ir kelia Nato nesutarimus. Grasindama Japonijai, ji išnaudoja Hirošimos ir Nagasaki priminimus ir japonų baimę. Sovietų valdovai džiaugėsi, kad Helsinkio susitarimai apramino vakariečių viešąją nuomonę.

Žinoma, derybos vyks ir bus susitarimai su Sovietų Sąjunga. Tačiau visi tie, kurie nesupranta sovietų lyderių ceremoninių parašų ir sutarčių patvirtinimų, karčiai nusivils, nes sovietai pagarbiau žiūri tik į tuos, kurie kariniai yra stiprūs. Pagrindinė sovietų "filosofijos" aksioma yra jėga ir karinė galia.

Derybose su Vakarų pasauliu, Sovietų Sąjunga turi didelį pranašumą, nes ji neturi jokių įsipareigojimų ir jai nereikia viešosios nuomonės paramos, ar bijotis pralaimėti ritnkimus. Aš dar gyvai prisimenu, kaip sovietų lyderiai, dar net ir prieš Jugoslavijos ir Sovietų Sąjungos konfliktą 1948 metais, dažnai nutraukdavo ar nevykdydavo mūsų abipusių susitarimų, net nesistengdami iš anksto apie tai pranešti.

Didžiausia nusiginklavimo kliūtis, nors ir ne vienintelė, yra Sovietų Sąjunga, tiksliau, jos politinė sistema. Ta sistema yra beveik visiškai uždara. Ji uždara ne tik išoriniam pasauliui, bet ir vidaus laisvam intelektualiniam pokalbiui, socialinei ir politinei permainai. Niekas negali vystytis be Komunistų partijos kontrolės.

Nėra abejonės, jog Sovietų Sąjunga turi didelių sunkumų: ekonomija atsilikusi ir jos tautų tarpe reiškiasi nepasitenkinimas ir separatizmo nuotaikos. O tai tik kelios, čia paminėtos, sovietų valdovų problemos. Ir toj sistemoj nėra potencialių pajėgų, kurios išspręstų tuos sunkumus reformom ir pakeitimais. Sovietų valdovai turi atkakliai laikytis ekspansinės politikos ir despotizmo, nes tai vienintelis jų išlikimo kelias.

Sovietų sistemoj vyksta korupcija ir puvimas. Tas smukimas gali tęstis dar ilgą laiką. Ir tai veda į pavojų, nes valdančioji klasė, priėjusi liepto galą, gali būti priversta ieškoti karinės išeities. Karinė ekspansija galės būti tiesioginė, kaip Afganistano užpuolimas, o kartais atsiekta per priklausomas valstybes, kaip Kubos intervencija Angoloje ir Vietnamo agresija Pietų-Rytų Azijoj.

Sovietų valdovai jau seniai mato savo sistemos negeroves. Netgi milžiniški Sovietų Sąjungos gamtos turtų ištekliai negali jų pašalinti. Pramoninės Europos pavergimas duotų jiems dvigubą laimėjimą: greitai išspręstų įvairius trūkumai ir būtų atsiektas pasaulio dominacijos tolimasis siekis.

Netgi, jei sovietų valdžia ir nutartų nusiginkluoti, negalėtų tai padaryti, nes jai grėstų iš partijos biurokratijos, joje įsikaitoma ir kariuomenė, kurią ji reprezentuoja ir kuria remiasi jos galia. Žinoma, valdžia būtų patenkinta, jeigu kitos tautos nusiginkluotų. Tačiau ji pati neturi nė mažiausio noro tai padaryti ir statyti į pavojų savo galią.

Pasirinkimas Vakarams yra labai mažas. Jie turi likti stiprūs. Aš tik galiu pakartoti tai, ką rašiau tuo laiku, kai daugelis vakariečių buvi pilni vilties ir entuziazmo apie Chruščiovą: tie, kurie nenori priverstinai priimti svetimą ir vergišką gyvenimą, turi būti pakankamai pasiruošę ginti savąjį.

(E. L.)

MOTINA IR VAIKAS
(Garsaus Venecijos menininko Giovanni Biellini pieštas paveikslas)

— Nuo užpraeitos savaitės kai kuriose D. Britanijos vietose, dėl lietaus stokos, buvo uždrausta vandenį automobilių plovimui ir automatiškam daržėlių laistymui.

KAS YRA PLATINA

Platina tai labai brangus metalas, pasauliui žinomas dar tik prieš du šimtų metų. Jos vertę alchemija pažino kiek vėliau.

Bene 1733 m. Ispanijos matematikas Don Antonio de Ulloa, su prancūzų ekspedicija nuvykęs Pietinėn Amerikon. El Chaso apylinkės smiltynuose ieškoti aukso, smilčių slougsniuose surado naują metalą, kurio atradimas Madride tapo paskelbtas tik 1748 metais. Kadangi atrastas metalas savo išvaizda buvo panašus sidabrui, todėl jam duota var "Platina" (sidabrynas), nuo to, kad sidabras ispaniškai vadinasi "plata".

Tuo kart kaip reikiant nepažįstant metalo sudėties, imta jį maišyti su auksu. To pesekmės buvo tokios, kad buvo gauta labai kietas ir sunkus metalas. Dėlto paskui buvo nemažai keblumų, į kuriuos turėjo įsikišti Ispanijos valdžia.

El Chaso teritorija tada buvo Ispanijos kolonija ir vadinosi Nauja Granada. Dabar ta kolonija nepriklausoma Amerikos valstybė — Columbia. Ispanai todėl iš savo Naujos Granados naujai atrastą metalą gabeno Europon ir pamestina kaina pardavė pinigų kalykloms, kurios jį sumaišę su auksu, iš to metalo kale pinigus. Pinigai pasirodė labai kieti ir daug sunkesni už auksinius. Tada pirklyboj kilo skandalas ir pramonės panika, suprasta, kad nauji pinigai padirbti iš sukląstoto aukso, ir todėl jie neturi reikalingos vertės. To chaoso prašalinimui, valdžia turėjo imtis griežtų priemonių. Karalius Karolis III viską ištyręs, 1735 m. išleido speciališką ediktą, kuriuomi užginta pinigų kalykloms į auksą maišyti kitokį metalą, o kuris tai darytų, tam ediktas skyrė mirties bausmę, kaipo valstybės neprieteliui. Tuo pačiu ediktu karalius įsakė uždaryti visas platinos kasyklas, kurios jau veikė Chacoj, De Barbacoe ir Papajandj. Kasyklos tapo uždarytos, o jau iškasta platina suversta į vandenynus, kad niekas ja nepasinaudotų aukso klastojimui.

Šitas karaliaus įsakymas Ispanijoj tapo atšauktas 1778 m., kada Europos chemikai jau buvo išanalizavę platinos sudėtį ir pažino jos vertę. Karalius įsakė atidaryti kasyklas ir iškastos platinos reikalingą kiekį atgabenti į karaliaus dvarą veltui, o vėliau imta mokėti už svarą dvi pesos, kurių vertė tada lyginosi dešimčiai šiandienimių Prancūzijos frankų.

1741 m. Švedijos pinigų kalyklos direktorius Scheffer, ištyręs platinos pargabentus pavyzdžius, metalą pavadino "balto aukso" vardu. Nuo tada prasidėjo platinos apdirbimas, bet tai buvo nelengva dėl metalo nepaprasto kietumo. Tam reikalui buvusias sunkenybes pačioj pradžioj nugalėjo Sittingen, kuris sugebėjo iš platinos pagaminti pirmutinę vielą, o grynąja, be jokių priemaišų, platinos metalą išdirbo Madrido dizikas Chabaneua, 1780 metais.

Iš platinos gaminti dirbiniai tuo kart buvo labai brangūs ir ne bet kam prieinami. Karalius Liudvikas XVI gavo dovanų kišenimį laikrodėlį, kuris turėjo iš platinos padirbtą dantuotą ratelį. Popiežius Pius VI, iš Ispanijos karaliaus dovanų gavo vieną iš platinos padirbtą kieliką. Tai buvo dovanos, kurių vertę niekas tada nepajėgė įkainoti.

Platina pati savim neapsivalo. Žemėje "dygsta" ir į žmonių rankas patenka su priemaišomis kitų metalų. Sulig Anglijos fiziko Wollaston — 1803 m. ir chemiko Tennant — 1804 m. aiškinimų, platinoj randasi elementai: palladas, rodas, iridas, o 1845 m. alchemikas Clausa surado dar asmą ir ruteną. Kad nuo šių elementų platiną atskirti, reikia ją tarpinti labai dideliame karštye, nes metalas, kaip jau pirmiau sakyta, labai kietas.

Platinos klodai

Po visų entuziazmų Columbijos laukuose, 1819 m. platinos klodai buvo atrasti ir Rusijoj, Uralo kalnuose. Kalnakasiams ją užtikus, niekas neišmanė ką reiškia nematytas metalas, tik visokiomis chemijomis ji plauanant, ir jokiai rūkščiai ji neįveikiant, suprasta, kad tai platina buvo. O kol tai tikrai patirta, emė net aštuonis metus laiko. Uralo kasyklose 1828 m. platinos pagaminta jau virš 400 kilogramų. Gauta produkcija apdirbti buvo lengva, nes apdirbimo procedūra jau buvo žinoma.

Dabar platinos klodai yra ne tik Columbijoj, bet ir Rusijoj, Pietų Afrikoj, Kanadoj, Suvienytose Valstijose ir Australijoj. Prieš Europos didžiųjų valstybių karą (1914-1918 m.) pasaulinė platinos produkcija siekė 8,000 kilogramų (8 tonai) kasmet, o viso to kiekio 90% davė Uralo kasyklos. Dabartiniais laikais platinos metinė pasaulio produkcija siekia apie 6 tonus. Nuo pat atradimo, iki šių dienų platinos gautas kiekis siekia 480—500 tonų. Platinos daugiausia sunaudoja chemijos pramonė, o ypatingai sieros rūgšties dirbyklos.

Platinos kaina labai nepastovi nuo pat jos atsiradimo. Pradžioj devyniolikto šimtmečio, dar prieš jos atradimą Uralo kalnuose, už kilogramą mokėta 260 prancūziškų frankų. Pradžioj pirmosios puses dabartinio dvidešimto šimtmečio, jos kaina pakilo iki 600 vokiškų markių, o 1900 m. mokėta jau 2,500 vokiškų markių. 1905 m. jos kaina susilygino su aukso kaina. Nuo tada kaina ėmė kilti vis aukštyn. Dabartiniais laikais jos kaina nupuolus žemiau aukso kainos. Jos produkcijos didėjimas sumažina jos kainą. Tokios nepastovios kainos nežino jokio kito metalo istorija.

V. S. J.

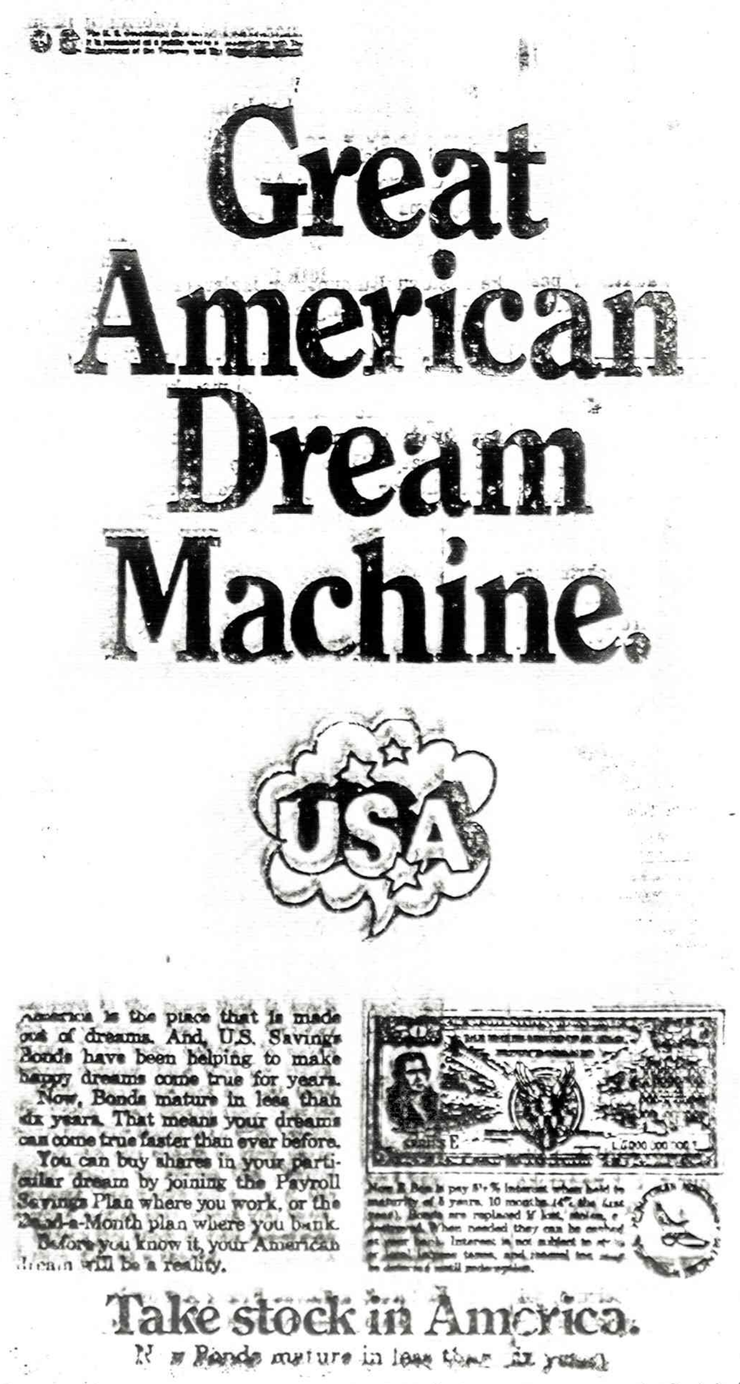

HOT SPRINGS, ARKANSAS

"Leiskit į Tėvynę" radijas

Liepos 24 dienos "Leiskit į Tėvynę" radijo transliacijoje bus perduotas išsamus Antrųjų Pasaulio Lietuvių Dienų reportažas. Girdėsite senatoriaus Ch. Percy, Lietuvos generalinės konsulės Juzės Daužvardienės, VLIKo pirmininko dr. Kazio Bobelio, PLB valdybos pirmininko Vytauto Kamanto ir kitų kalbų ištraukas.

Nuo š.m. birželio pradžios sudaryta sutartis su skirtinga radijo stotimi — KXOW, 1420 AM banga. Stoties vedėjas Bob Gipson pageidavo šiek tiek anglų kalbos programose ir kad programos būtų kiekvieną sekmadienį, nes tokiu būdu jiems yra patogesnis programų sustatymas.

Tuo tarpu negalėjo duoti vėlesnio laiko, tad teko pasitenkinti tuo, ką gavome, nes su kitomis stotimis iš viso nebegalima buvo susitarti. Taip atrodo, kad svetima kalba jiems nelabai pageidaujama. Tai ne didmiestis, kur įvairios etninės grupės turi sava kalba radijo programas. Hot Springs dar anksčiau trumpą laiką turėjo serbų kalba valandėlę, bet dabar ir tos nebeliko. Šiuo metu "Leiskit į Tėvynę" lietuviškoji radijo valandėlė yra vienintelė etninė radijo programa, nors čia gyvena ne mažai vokiečių, kurie turi skyrių savo organizacijos DANK, yra ir lenkų, čekų bei kitų tautybių, kurių tarpe turime ir "Leiskit į Tėvynę" klausytojų.

Tad transliacijos girdimos kiekvieno sekmadienio 7 val. ryte. Visos radijo programos paruošiamos ir pranešinėjamos Salomėjos Šmaižienės, garso technikas Petras Šmaižys, kuris atlieka visą rekordavimo ir perrekordavimo darbą ir tvarko valandėlės finansinę apyskaitą. Darbo abiem užtenka ir nuobodžiauti nėra kada. Dar tenka ir į laikraštį parašyti bei korespondencinį ryšį su kitų kolonijų valandėlėmis palaikyti ar magnetiniais įrašais juostelėse pasikeisti.

Š.m. rugpiūčio 8 d., 1 val. po pietų, šaukiamas "Laiskit į Tėvynę" radijo rėmėjų bei klausytojų informacinis susirinkimas, kuris įvyks Arkansas Bank and Trust Company, Community room patalpose. Kviečiami visi kuo gausiau dalyvauti ir pasitarti valandėlės svarbiais klausimais.

* * *

Svečiai pas Julių Verbą

Julius Verba jau dešimt metų, kai gyvena Hot Springs mieste. Anksčiau jo buveinė buvo Chicagos Bridgeportas. Ten jis susilaukė žmonos Monikos atvykimo iš pavergtos Lietuvos nuolatiniam apsigyvenimui J. A. Valstybėse. Po kurio laiko abudu persikėlė į Hot Springs. Deja, Monikos sveikata pradėjo šlubuoti. Ilgai sirgo vyro Juliaus rūpestingai slaugoma, bet sveikatos nebeatgavo. Žmoną palaidojęs Chicagoje, Julius Verba likosi našlauti.

Liepos pradžioje pas J. Verbą atvažiavo grupelė bridgeportiečių ir porai savaičių pas jį apsistojo, išjudindami jį iš vienatvės. Julius labai apsidžiaugė, kad jo draugai jo dar neužmiršo ir prablaivė senatvės vienišas dienas. Jo svečiai ir viešnios buvo: Antanas Barvydis, Vladas ir Lora Navickai, Sofija Aleksandravičienė ir Jadvyga Skvarcienė. Pasimaudė karštuose mineraliniuose vandenyse, aplankė kai kuriuos hotspringiečius: Feliksą Mackevičių, Petrą Dambrauską, Petrą ir Salomėją Šmaižius. Pasiklausę "Leiskit į Tėvynę" radijo programos, paliko jos stiprinimui stamboką auką.

Julius Verba — senas jūrininkas, savo jaunystės metais tarnavo "Prezidento Smetonos" laive, eidamas vyresnio vairininko pareigas. "Prezidentas Smetona" buvo pajūrio apsaugos ir mokomasis karo laivas, kurio pagrindinis uždavinys buvo pratinti jaunimą prie jūros.

Linkime Juliui Verbai sveikatos ir nepamesti gyvenimo vairo, nes juk gyvenimas kaip plati jūra, o joje Tu sugebėjai vairuoti. Sėkmės.

Salomėja Šmaižienė

TRAGEDIJA BRAZILIJOJ

Kelias savaites užsitęsusios liūtys Brazilijos pietuose ir Sao Paulo miestę padarė daug nuostolių. V. Madalenos rajone žemė užgriuvo ant kelių namų ir visai juos sugriovė.

Vienuose iš tų namų gyveno Ona V. Meškauskienė ir dukters šeima. Jie visi žuvo. Ugniagesiai tik po dviejų dienų rado lavonus. (E. L.)

Lietuvio ūkis gražiai klestėjo ir daug prisidėjo prie ekonominio klestėjimo

PATIKSLINIMAS

Pirmiausia reiškiu nuoširdžią padėką Ant. Kenstavičiui už atkreipimą dėmesio į mano gimtadienį.

Aprašant mano gimtadienį yra patekę keletas netikslumų, nes gerb. A. Kenstavičius, beveik man nieko nežinant, daliai rašinio medžiagą panaudojo iš spaudos ir 1940 metų pogrindžio veiklos kai kurių aprašymų. Per tiek metų kai kas jau sunku ir prisiminti.

Mano tėveliui mirus, 2-jų metų likę mažamečiai, kol vyriausiam broliui suėjo 18 metų, buvome giminių globojami. Brolis Stasys (dabar Sibire) sulaukęs 18 metų perėmė iš globėjų pats ūkį tvarkyti. Prieš kariuomenę apsivedė, bet karinės prievolės neišvengė. Brolienė Ona Biškaitė (jau mirusi Sibiro trem tyje) buvo labai geros širdies ir mus nepilnamečius globojo kaip tikra motina. Broliui Stasiui grįžus iš kariuomenės, po poros metų aš, turėdamas palinkimą į prekybą, gavau darbą A. Mikūtos prekyboje. Ten dirbdamas įsigijau didelį patyrimą. Grįžęs iš kariuomenės A. Mikūta pasiūlė atsiimti iš ūkio skirtą pagal tėvo testamentą dalį ir būti kampanijonu. Tuo pat laiku Ylakių kooperatyvo valdyba kreipėsi į mane, siūlydama darbą kooperatyve. Pasiūlymą priėmiau.

1940 m., Sovietams okupavus Lietuvą, rugsėjo mėn. buvau atleistas iš darbo kaip buožių kilmės, atseit, liaudies priešas. 1941 m., prasidėjus Vokietijos-Sovietų Rusijos karui, vėl teko perimti iš komunistų valdomą Ylakių kooperatyvą. Iš buvusių tarnautojų, prieš rusams okupuojant Lietuvą, tik Pranas Vitkus nebuvo atleistas iš darbo, nes jo dėdė Steponas Vitkus, būdamas komunistas ir dar valdyboje, užtarė pastarąjį. Bet P. Vitkus nebuvo simpatikas komunistams, todėl jis buvo paliktas dirbti kooperatyve ir vokiečių okupacijos laike.

Vokiečių okupacijos metu aš persikėliau į jau seniai esantį kooperatyvo skyrių Lūšėje vedėjo pareigoms.

Kas liečia Jaunalietuvių Sąjungą, aš nebuvau Ylakių skyriaus vald. pirmininku, o tik Kaušių skyriaus pirmininku. Tas pareigas perėmiau iš Petro Strikaičio.

Šauliams veikti padėjau nuo jaunystės. Kada jie ruošdavo vaidinimus, vaidintojams rašydavau roles, o vaikų roles pats vaidindavau. Ruošiant gegužines, skelbimus ant popierio rašydavau ir iškabindavome viešose vietose, nes tuo metu kitų priemonių neturėjome. Prieš kariuomenę, kad ir nebūdamas šaulys, buvau nežinančių skaitomas "aktyviu šauliu". Krįžęs iš kariuomenės, raginamas šaulių valdybos, sutikau įsirašyti į šaulius ir duoti pamokas netarnavusiems šauliams kariuomenėje apie ginklų ir granatų sudėtį. Bet greitai išvykus dirbti į Ylakių kooperatyvą, atsisakiau visų įsipareigojimų, pasilikdamas tik Jaunalietuvių skyriaus pirmininku, nes su jaunimu man sekėsi dirbti. Ruošdavome vaidinimus, gegužines ir iš gauto pelno, Jaunalietuvių Sąjungai padedant, įsteigėme knygyną. Jaunimas mielai to knygyno knygas skaitė. Sovietams 1940 m. okupavus Lietuvą, skyrių uždarė ir visas knygas konfiskavo.

Brolis Stasys ištremtas į Sibirą, atlikęs sunkių darbų kalėjimo bausmę, po kelių metų Sibire vėl buvo nuteistas ir atimta teisė grįžti į okupuotą Lietuvą. Nuo išvežimo į Sibirą nėra buvęs parvažiavęs į okupuotą Lietuvą.

Man pasitraukus 1944 m. į Vokietiją buvau su kitais rinktinės vyrais vokiečių paimtas apkasams kasti prie Mozūrų ežero. Kiti vyrai buvo išsiųsti į Lenkiją taip pat apkasų kasti. Pasibaigus karui buvau Austrijoje, amerikiečių zonoje. Amerikiečiai mus lietuvius, dirbusius prie apkasų kasimo, į belaisvę neėmė. Jie pasakė: "Nebuvote su ginklu kariai, tai eikite kur norite".

Dėkui Ant. Kenstavičiui už prisiminimą — savo pavaldinių, su kuriais teko dirbti pogrindyje Lietuvą okupavus raudoniesiems ir rudiesiems.

J. Šarapnickas

Panevėžio miestas turi toli siekiančią praeitį

Panevėžio miestas yra prie Nevėžio upės. Jis dalinasi į dvi dalis. Dešiniajame Nevėžio krante yra taip vadinamas Senamiestis, o kairiajam — Naujasis Panevėžys. Senamiestis buvo įkurtas gana seniai. Jis jau minimas 14-tam šimtmetyje ir priklausė Upytės apygardai.

Didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas buvo atsiuntęs į Panevėžį būrį totorių iš Krimo ir juos čia apgyvendino. 1554 metais jis yra žymiu miestu ir turėjo 144 atskirus didelius pastatus, su keliais tūkstančiais gyventojų. Jame buvo įsteigti žymesni teismai. Seimo įgaliotinis Jeronimas Valavičius 1614 metais pastatė mūrinius namus, kuriuose rinkdavosi seimeliai ir tie namai užsiliko iki pastarųjų metų.

Gale XVII šimtmečio Panevėžy labai nukentėjo nuo karų su švedais. 1704 metais per Panevėžį perėjo švedų kariuomenė, vadovaujant gen. Levenhauptui. Eidamas iš Biržų per Vabalninkus, tas generolas užklupo ties Panevėžiu Višnevedskio ir Oginskio kariuomenių dalis ir jas sumušė. Lovenhaptas atėmė iš jų svarbius dokumentus, tarp kurių buvo ir slapta sutartis, padaryta Petro Didžiojo su Lietuva bei Lenkija prieš Švediją.

Panevėžys atiteko Rusijai 1795 metais po Lietuvos-Lenkijos padalinimo. Jis buvo priskirtas prie Vilniaus gubernijos, bet 1842 metais atiteko Kauno gubernijai. Rusai buvo sumanę kolonizuoti Panevėžį ir atgabentiems rusams dávė visokių privilegijų ir pašalpų.

Lietuvai tapus nepriklausomai, Panevėžys pradėjo smarkiai augti ir gražėti. Į porą dešimčių metų jis veik dvigubai paaugo. Ypatingai įdomus yra vietos muziejus. Čia buvo sukrauta apie 200 senų lietuvių monetų, akmens įrankių, senovės ginklų ir panašiai.

Netoli Nevėžio ir Juostos upių santakos yra didelis piliakalnis. Kasinėjant buvo atrasta žmonių kaulų ir monetų, priklausančių Livonijos ordinui, didž. kunigaikščiams Aleksandrui ir Zigmantui. Toje vietoje buvo kapinės, kuriose palaidota maro ligos aukos.

— D. Britanijoje teisiami du armėnai, slaptosios Armėnijos išlaisvinimo armijos nariai, kurie atvyko į Londoną nužudyti Turkijos diplomato ir tuo priminti pasauliui apie 1896-1914 metais turkų įvykdytas pusantro milijono armėnų žudynes.

— Brazilijoj gyvenantis inž. Algirdas Idika buvo atvykęs į Sao Paulo pasitikti iš JAV atskrendančios dukters su šeima, tuo tarpu vagys įsiveržė į jo naujai įrengtus namus Peruibėj ir padarė daug nuostolių.

• Paklausk savęs, ar tu esi laimingas, nes nustosi būti laimingu. *Mill*

NEBRANGIOS, BET VERTINGOS KNYGOS

• **LITERATŪRA**, lietuvių literatūros, meno ir mokslo 1954 m. metraštis. Jame yra vertingi, niekuomet nesenstą, Vinco Krėvės, Igno Šlapelio, Vinco Maciūno, P. Joniko, V. Stankos J. Raukčio, dr. Kazio Griniaus, taip pat K. Matusevičiaus ir V. Meilaus straipsniai bei studijos, iliustruotos nuotraukomis b M. K. Čiurlionio, M. Šileikio, V. Kašubos, A. Rūkštelės ir A. Varno kūrybos poveikslais. 365 pusl. knyga kainuoja tik $3.

• **DAINŲ ŠVENTĖS LAUKUOSE**, poetės, rašytojos ir tautinių šokių pirmūnės Juozės Vaičiūnienės atsiminimai apie dainų šventes bei jų istoriją ir eigą. Įdomi skaityti ir nedainuojantiems, gėrintis autorės puikiu stiliumi ir surinktais duomenimis bei užkulisiais. Studija yra 151 pusl., kainuoja $2.

• **VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS**, Antano Rūko aprašytas Juozo Adomaičio — Dėdės Šerno gyvenimas. Tai ne sausas gyvenimo bruožų aprašymas, bet tikslí to laikotarpio buities literatūrinė studija, suskirstyta skirsneliais. Ta 206 puslapių knyga parduodama tik už $2.

• **LIETUVIŠKASIS PAMARYS**, Henriko Tomo-Tamašausko įdomiai parašyta studija apie Rytprūsius, remiantis Pakalnės ir Labguvos apskričių duomenimis. Aprašymai įdomūs kiekvienam lietuviui. Leidinys iliustruotas nuotraukomis, pabaigoje duodamas vietovardžių pavadinimai ir jų vertiniai į vokiečių kalbą. Labai naudingoje 335 pusl. knygoje yra Rytprūsių žemėlapis. Kaina $4

• **KĄ LAUMĖS LĖMĖ**, rašytojos Petronėlės Orintaitės atsiminimai ir mintys apie asmenis ir vietas nepriklausomoje Lietuvoje ir pirmaisiais bolševikų okupacijos metais. Knyga turi 234 puslapius, bet kainuoja tik $3.

• **JULIUS JANONIS**, poetas ir revoliucionierius, nesuprastas ir klaidingai interpretuojamas gyvenime ir politikoje; tik ... Jurgio Jašinsko knygoje apie Juliaus Janonio gyvenimą ir poeziją. Dabar būtų jį galima pavadinti kovotoju už žmogaus teises. Knyga yra didelio formato, 265 puslapių, kainuoja $6.

• **SATYRINĖS NOVELĖS**, M. Zoščenko kūryba, J. Valaičio vertimas. 200 psl. knygoje yra 40 sąmojingų novelių. Kaina $1

Knygos gaunamos Naujienose, 1739 So. Halsted St., Chicago IL 60608. Užsakant paštu, pridėti ... [illegible]

GIFT PARCELS TO LITHUANIA

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629 • Tel. 925-2787

Didelis pasirinkimas geros rūšies įvairių prekių.

Maistas iš Europos sandėlių.

MARIJA NOREIKIENĖ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Cosmos Parcels Express Corp.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 • Tel. 925-2737

V. VALANTINAS

JAY DRUGS VAISTINĖ

2759 W. 71st St., Chicago, Ill.

• RŪPESTINGAI IŠPILDOMI RECEPTAI • FANNIE MAY SALDUMYNAI • KOSMETIKOS REIKMENYS

Atdara šiokiadieniais nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakaro.

Sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 8:30 val. vak.

D. KUHLMAN, B.S., Registruotas vaistininkas

Tel. 476-2206

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

yra seniausia, didžiausia ir turtingiausia lietuvių fraternalinė organizacija, lietuviams ištikimai tarnaujanti jau per 97 metus.

SLA — atlieka kultūrinius darbus, gelbsti ir kitiems, kurie tuos darbus dirba.

SLA — išmokėjo daugiau kaip AŠTUONIS MILIJONUS dolerių apdraudų savo nariams.

SLA — apdraudžia pigiausiomis kainomis. SLA neieško pelno, nariams patarnauja tik savišalpos pagrindu. Kiekvienas lietuvis ir lietuvių draugas gali Susivienijime apsidrausti iki $10,000.

SLA — apdraudžia ir Taupomąja apdrauda — Endowment Insurance, kuri ypač naudinga jaunimui, siekiančiam aukštojo mokslo ir jų gyvenimo pradžiai.

SLA — vaikus apdraudžia pigia terminuota apdrauda: už $1,000 apdraudos sumą temoka tik $3.00 metams.

SLA — kuopų yra visose lietuvių kolonijose. Kreipkitės į savo apylinkės kuopų veikėjus, jie Jums mielai pagelbės į SLA įsirašyti.

Galite kreiptis ir tiesiai į SLA Centrą:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 W. 30th St., New York, N.Y. 10001

Tel. (212) 563-2210

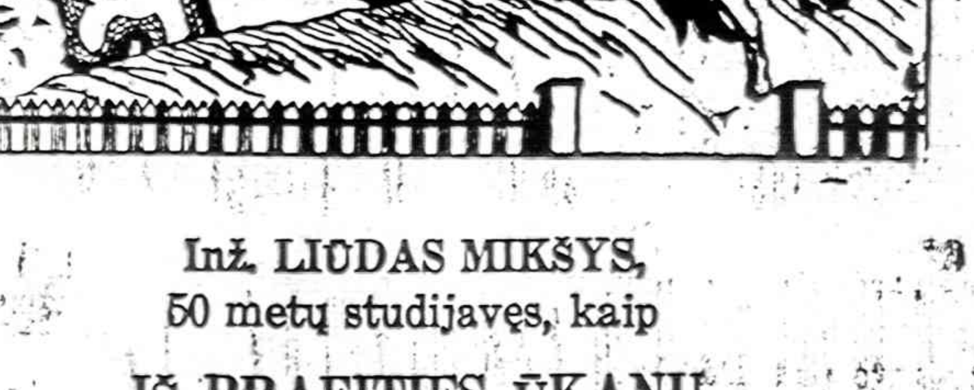

Inž. LIUDAS MIKŠYS,
50 metų studijavęs, kaip

IŠ PRAEITIES ŪKANŲ
ATEINA LIETUVA,

parašė 700 puslapių knygą, kurion sudėjo viską, kas bet kada ir bet kur, bet kuria kalba buvo parašyta apie Lietuvą, lietuvius ir lietuvių kalbą. Jis mokėsi kartu su kun. Jaunium ir prof. K. Būga pas geriausius šimtmečio pradžios kalbininkus, padarė lietuvių kalbą liečiančias ištraukas, paruošė tikslius vertimus ir patarė mums toliau studijuoti.

Kaina $25. Kieti viršeliai. Paštas $2.

NAUJIENOS

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily, Except Sunday, Monday and Holidays

by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.

1739 So. Halsted Street, Chicago, IL 60608 Telephone 421-6100

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS, USPS 87494000

As of January 1, 1980
Subscription Rates:

Chicago $45.00 per year, $24.00 per six months, $12.00 per 3 months. In other USA localities $40.00 per year, $22.00 per six months, $12.00 per three months. Canada $45.00 per year; other countries $48.00 per year.

25 cents per copy

Nuo sausio pirmos dienos
Dienraščio kainos:

Chicagoje ir priemiesčiuose:

metams	$45.00
pusei metų	$24.00
trims mėnesiams	$15.00
vienam mėnesiui	$5.00

Kitose JAV vietose:

metams	$40.00
pusei metų	$22.00
trims mėnesiams	$12.00
vienam mėnesiui	$4.00

Kanadoje:

metams	$45.00
pusei metų	$24.00
vienam mėnesiui	$5.00

Užsieniuose:

metams	$48.00
pusei metų	$26.00

Naujienos eina kasdien, išskiriant sekmadienius, pirmadienius ir šventadienius. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted Street, Chicago, IL 60608. Telef. 421-6100.

Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. popiet. Šeštadieniais — iki 12 val.

Antanui Butkui auksinė proga bent kartą pasirodyti darbais

Dr. Antanas Butkus yra geras kalbėtojas. Jis gali paimti bet kurį visuomeninio lietuvių gyvenimo klausimą, sugeba prieiti prie to klausimo iš pasirinkto šono ir klausytojus beveik įtikina, kad jis yra teisus.

Dr. Butkus yra tautininkas, bet tautininkų tarpe jis neparodė didelės pažangos. Tautininkų tarpe atsiranda apdairesnių už dr. Butkų, kurie labai lengvai nurodo, kad Everesto viršūnės iš vakarinės pusės nepasieksi, nes nėra kaip užlipti ir pridrūtinti virvę, o be virvės — nieko nepadarysi.

Bet Amerikos Lietuvių Bendruomenėje dr. Butkus ne vieną kartą beveik pajėgė bendruomenininkus įtikinti, kad jo pasiūlymas yra pats tinkamiausias ir kad jis visiems lietuviams turėtų būti priimtinas.

Be nepaprastai aipdairios kalbos, dr. Butkus moka prieiti prie radijo pusvalandžių ar valandėlių ir prie tautininkų leidžiamos spaudos. Po kiekvieno svarbesnio įvykio jis moka prisitaikyti prie šlubuojančios radijo valandėlės ir pakomentuoti apie svarstytą klausimą. Pasiėmus paskutinius du Dirvos numerius, susidaro įspūdis, kad Dirva be redaktoriaus. Dr. Butkus parašo įžanginius, kuriais nurodo viso lietuviško gyvenimo eigą. Butkus kalba tiktai apie PLB suruoštas PL Dienas, bet jo įžanginiai sudaro įspūdį, kad visas lietuviškas pasaulis sukasi apie PLB seimą, nors apdairesni lietuviai žino, kad ne visi tautininkai pritaria dr. Butkui ar frontininkų suorganizuotam seimui.

Jeigu dr. Butkus būtų brendęs prez. Smetonos valdytoje Lietuvoje, arba veiktų Jaruzelskio valdomoje Lenkijoje, tai jis būtų išaugęs į galingą politiką. Jis yra gabus kalbėtojas, kai nėra oponentų.

Mes nenorime dr. Butkaus kritikuoti. Mes jį imame tokį, koks jis yra, ir norime sudaryti progą pašalinti vieną nemalonų lietuvių tarpe kilusį nesusipratimą.

Dr. Butkus labai gerai žino, kad JAV Lietuvių Bendruomenė, vadovaujama Stasio Barzduko, padavė Marquette Parko, Cicero apylinkes ir Reorganizuotąją Lietuvių Bendruomenę amerikiečių teisman. Visiems aišku, kad tas teismas lietuviams neneša jokios garbės. Mums tvirtino, kad pats dr. Butkus buvo neigiamai nusiteikęs prieš ėjimą į teismą dėl menko dalyko. Vytautas Kamantas ir dr. Kazys Bobelis pasirašė bendrą pareiškimą, kuriame pasižada vieni kitus respektuoti, bendradarbiauti ir tartis lygiateisiškumo dvasioje. Bet reikalas eis lėtai. Turės būti sudaryta komisija iš abiejų pusių asmenų, kurie aptars pasitarimo eigą, o vėliau PLB ir JAV LB Centro valdybos tarsis ir susitars. Bet visa tai užims daug laiko, o čia teismas prasidės rugpiūčio pirmą dieną.

Dr. Butkus, perėmęs JAV L. Bendruomenės vadovybę, rado užvestą bylą. Ta byla jau tęsiasi keli metai, bet jos galo dar nesimato. Buvę Marquette Parko apylinkės pareigūnai jau visi išmirę. Dabar eilė eina Cicero apylinkės pareigūnams. Yra pagrindo manyti, kad ciceriečiai ginsis, kaip gynėsi marketparkiečiai, kol jie buvo gyvi. Chicago Savings, kai pradėjo mokėti ne tiems, kurie padėjo santaupas į taupymo bendrovę, jau prarado Jono Pakelio, Chicago Savings steigėjo, gerą vardą ir taupymo bendrovę, bet byla dar nebaigta.

Mums atrodo, kad Antanas Butkus, JAV LB pirmininkas, labai lengvai galėtų šią bylą nutraukti. Jis sutaupytų brangias bylos vedimo išlaidas ir sumažintų lietuvių tarpe keliamą tarpusavį erzelį. Ne lietuvių tarpe, bet, tikrovėje, Lietuvių Bendruomenės tarpe. Dalis lietuvių žino, kad viena Bendruomenės dalis užvedė bylą prieš kitą Bendruomenės dalį, bet dauguma nežino, dėl ko ta byla prasidėjo ir kokiais keliais ji priėjo prie dabartinės padėties.

Dr. Antanas Butkus galėjo būti priešingas tokiai bylai, bet byla jau iškelta. Jis gali labai lengvai tą bylą nutraukti. Jam užtenka pasakyti, kad byla nutraukta, ir reikalas bus baigtas. Ne tik ją nutraukti, bet paskelbti, kad nutraukė. Niekam ne paslaptis, kad byla lietuviams nepatinka. Ji kėlė ir kelia lietuvių tarpe erzelį. Jeigu PLB ir VLIKo vadovybės susitarė viena kitą gerbti, tai dr. Butkus, nelaukdamas, kol bus sudaryta komisija, sutartas būdas klausimams spręsti, gali nemalonų dalyką nutraukti, padaryti pareiškimą ir baigti.

Galima, žinoma, bylą nutraukti ir be jokio pareiškimo. Jeigu jam geriau apie bylos nutraukimą nieko nesakyti, tai galima apsieiti ir be pareiškimo.

Prieš ketverius metus dr. Butkus buvo norėjęs padėti seniems amerikiečiams. Jis buvo pasiruošęs senatvėje išrūpinti jiems ekonominę paramą. Jis paruošė klausimų bei atsakymų lakštą. Jeigu jis būtų mažiau klausimų statęs, tai būtų galėjęs tvarkyti visus lietuvių socialinės apdraudos reikalus. Nieko iš tos planuotos paramos neišėjo, nes buvo įrašytas vienas klausimas daugiau negu reikėjo. Daugelis tas dr. Butkaus paruoštas anketas užpildė, bet vėliau turėjo atiduoti. Dr. Butkus anketų reikalą baigė, jokio pareiškimo nepadarė ir visi suprato.

Šią savaitę mirė Juozas Grišmanauskas. Antradienį jis buvo palaidotas kazimierinėse. Laidotuvių metu atsirado "veikėjas", kurio Grišmanauskas vengė, su juo jokių reikalų neturėjo. Bet tas "veikėjas" Grišmanausko draugus labai akiplėšiškai klausinėjo, kur velionis dirbo, kiek jis uždirbdavo, kurioje dirbtuvėje dirbo ir kokiose taupymo bendrovėse laikė savo santaupas.

Velionies draugai, žinodami, kuriais sumetimais tas "veikėjas" taip akiplėšiškai rinko žinias, jam tų žinių nedavė, nes žinojo, kad jos bus pasiųstos ne giminėms, bet velionies priešams. Jeigu paruoš netikslias žinias, tai giminėms nepakenks. Titkai žiopliai davė tikslias žinias, o kiti apsisaugojo. Gyvenimas lietuvius jau išmokė būti apdairiems.

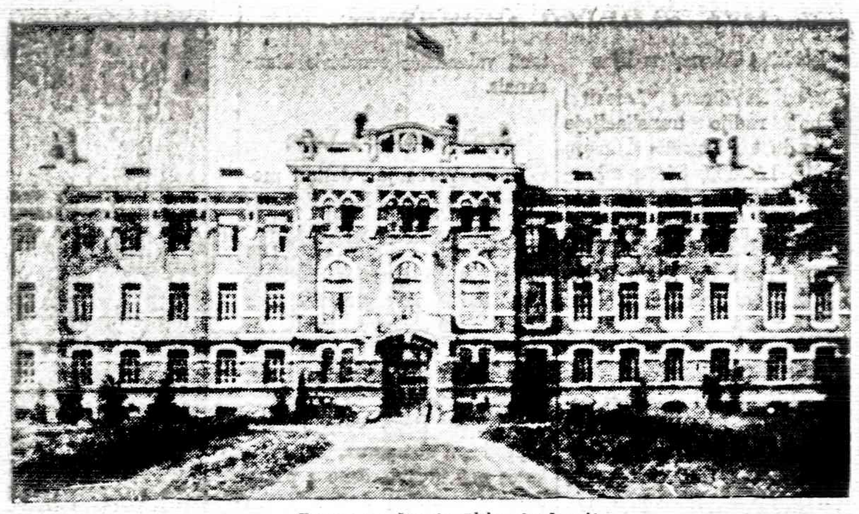

Dotnuvos Žemės ūkio akademija

J. KARIBUTAS

PAŽINTIS SU TOLIMAIS KRAŠTAIS

(Tęsinys)

Konstitucijos aikštėje imu vietinį autobusą ir pasiekiu Omonia aikštę. Skersai požemį nešuosi lagaminus ir išsikeliu prieš aukščiau minėtą viešbutį. Kambarį gaunu be jokio vargo, ir dar labai patenkinti, svečią gavę. Nebrangu. Patartina grupėms, kurios iš lietuvių organizuojasi, neimti aukštos kainos viešbučių. Daleiskime, čia tik 12 dol., ir dar pusryčiai. Patenkintas tokiu viešbučiu, nes sutaupai nemažai pinigų. Be viso to, dar ir pačiame miesto centre, kas turistui labai svarbu.

Būdamas kelis kartus Atėnuose, visada apgailestauju, kad nebe ta Graikija... Čia dabar nebėra filosofų, išminčių ir garsių rašytojų bei poetų. Graikija nebe tokia, apie kurią mes dar mokyklos suole iš istorijos vadovėlių susipažinom. Žinoma, tie vardai tebėra įamžinti paminkluose, muziejuose ir obeliskuose. Tebestovi ir garsiosios gražuolės Afroditės biustas — muziejuj, tik pagarbai. Turistai gėrisi, skaito vardus ir praeina. Vieni daugiau, kiti mažiau domisi; tai tik praeitis. Dabartis visai kitokia. Tai kiekvienas, kad ir nelabai akylus turistas, tuojau pastebi. Laikas keičia vietas ir žmones. Nieko nepadarysi.

Nebevažiuoju į sugriuvusį Akropolį, nebeinu ir Afroditės pažiūrėti, kaip kadaise. Nebeimu ir "turo" po salas, nes poros kartų — pakankamai. Pats savęs klausiu — kam aš čia dabar užklydau? Neturiu kur laiko ir pinigų dėti? Ar reikalas čia dabar man tarpe kitų turistų žioplinėti? Taip kartais būna, kad žmogus padarai klaidą, o klaida visada surišta ir su išlaidomis. Tiek to, jau padaryta...

Penkias dienas pravaikštinėjau Atėnuose. Penkias saulėtas gražias dienas. Mačiau daug žmonių, mačiau vargo ir prabangos. Aplamai, Graikija turtingas kraštas ir turi sveiką šviežią maistą. Tas gyventojams ir yra svarbiausia. Nėra tiek daug rėkiančiai iššaukiančių, viskuo prikrautų krautuvėse, lentynų. Bet viskas, ypač mėsa, šviežia ir be jokių chemikalų. Čia vaisius parduoda gatvėse. Nors dar tik birželio pradžia, bet vyšnių jau sezonas. Tik bananų čia nėra, o jei ir gausi, labai brangūs.

Viešbutyje teko susitikti net dvi grupes: vieną iš Čekoslovakijos, kitą iš Jugoslavijos. Visi jų nešasi rankoje šimtines dolerių ir stoja į eilę keistis graikiškus dinarus. Klausiu, iš kur pas jus atsirado doleriai? Atsako, kad išvykstant jiems tam tikrą sumą pakeičia. Vadinasi, su jų pinigais tik iki kiemo varlų.

Neberimstantieji graikai, per mano keleto dienų viešnagę, sukėlė net trejetą didelių demonstracijų. Vieni prieš dabartinę socialistinę valdžią, o kiti, norėdami dasiekti dar toliau — už komunizmą. Ir vis tai jaunimas, studentija ir, žinoma, prie jų visos padugnės; jiems tik reikia vadų. Jų nebuvo daug, gal apie tūkstantis, bet triukšmo daug. Policija sukelta ant kojų. Rimtų susidūrimų nebuvo.

Važiuoju į namus

Senas posakis ir dabar tebegalioja — visur gerai, bet namuose geriausiai. Taigi, tik pagalvojus apie namus, širdyje džiaugsmas rusena. Važiuoju į Konstitucijos aikštę, kur netoli autobusas. Iš čia — į aerodromą. Randu daugybę turistų, kurie važiuoja su kuprinėmis. Karšta, o autobusas be vėsintuvų. Čia ir aerodromas vėsintuvų neturi. Nemalonu, kai nusileidi į apačią, kur išvyksta lėktuvai, nes ten tikra spūstis, o karštis traukia prakaitą. Tuo atveju graikai labai apsileidę. Kontrolė taip pat paviršutiniška. Gal dėl to ir pasitaiko, kad lėktuvus ginkluoti nukreipia visai kita linkme.

Sekmadienis. Kaip ir visur Europoje, viskas uždaryta ir šventė pilnai gerbiama. Kai viską susitvarkau ir pinigus, kurie liko neišleisti, pakeičiu atgal į dolerius, džiaugiuosi, kad kelionė bus jau baigta. Lieka tik laukimas sėsti į TWA lėktuvą, kuris nuskraidins į New Yorką, o iš ten — paskutinis persėdimas į Los Angeles, Calif.

Ilga diena, nes mūsų lėktuvas vejasi saulę. Skaičiuoju laiko skirtumą ir galvoju, koks laikas dabar Los Angeles? Kelionėje niekados neperku ausinių ir nesidomiu rodomais filmais. Ir kada uždangsto langus ir prasideda filmas — geriausias laikas nusnausti. Taip padarau ir dabar. Todėl skridimas sutrumpėja.

Persėdimas New Yorke visada keblus, nes lėktuvas —kaip taisyklė— vėluoja. Ir dar kiek, net dvi ir pusę valandos. Tad

(Nukelta į 5 psl.)

LEVAS TOLSTOJUS

ŠTAI KUR YRA TIKROJI MEILĖ

(Tęsinys)

Taip bemąstydamas, Martynas buvo besirengiąs eiti jau nakties poilsio, bet nesinorėjo jam atitrūkti nuo knygos ir jis skaitė dar septintą perskyrimą, apie šimtininko tarno pagydymą, našlės iš Naimo sūnaus prikėlimą, apie Jono pasiuntinius pas Kristų ir iki tos vietos, kur kalbama apie turtingą fariziejų, pakvietusį Kristų pas save į svečius, ir nusidėjėlę, mazgojusią Kristaus kojas savo ašaromis ir šluosčiusią jas savo plaukais, bučiavusią jas ir tepusią kvepiančiais aliejais, ir taip priėjo iki 44 skyrelio ir toliau skaitė:

"...Ir atsigręžęs į moteriškę, tarė Simonui: Matai šią moteriškę? Aš įėjau į Tavo namus, tu nedavei vandens mano kojoms, o šita laistė mano kojas savo ašaromis ir šluostė jas savo plaukais; tu manęs nepabučiavai, o šita gi, kai tik įėjo, nesiliovė bučiavusi mano kojų; nepatepei aliejumi mano galvos, o šita patepė tepalu mano kojas".

Ir vėl nusiėmė Martynas akinius, padėjo juos ant knygos ir paskendo mintyse:

"Matomai, ir minetasai fariziejus toks pat savimyla, kaip ir aš. Juk taipgi visada net per daug tik savimi tesi ūpinau: kad pirkioje man šilta būtų, kad patogu, kad arbatėlės visada turėčiau atsigerti, o apie svečią visai niekada nepagalvojau".

Bet kas tas svečias būtų? Nejaugi pats Kristus? Jei Jis taip pas mane atsilankytų, ar aš taip pat su Juo pasielgčiau? — galvojo Martynas.

Ir nepajuto jis, kaip ant alkūnių berymodamas ir bemąstydamas, užmigo.

— Martynai! — staiga išgirdo jis švelniai kažką jį šaukiant. Pabudo Martynas ir — Kas čia? — paklausė.

Apsidairė, pažvelgė į duris — niekur nieko! Ir vėl užmigo. Ir vėl labai aiškiai išgirdo:

— Ei, Martynai, stebėk rytoj gatvę, aš ateisiu!

Išgaravo Martynui miegas; pakilo nuo kėdės ir pratrynė akis. Pats nežinojo — sapne girdėjo tuos žodžius, ar tikrenybėje? Užpūtė šviesą. Susijaudinęs nuėjo nakties poilsio.

Sekantį rytą, vos tik aušrelei brėkštant, atsikėlė. Martynas pasimeldė, užkūrė krosnį, pašildė barščių, paruošė košės ir užkaitė virdulį. Apsiruošęs prisijuosė prijuostę ir, kaip visada, atsisėdo pas langą dirbti.

Taip, Martynas dirba, bet vakarykštis įvykis neišeina jam iš galvos. Kartais pamano, kad jam tik taip prisisapnavo, bet vėl negali įtikėti tam, nes aiškiai girdėjo balsą. Pagaliau nusprendė jis, kad visa tai tik besnaudžiant jam pasigirdo.

Ir visdėlto, besėdėdamas pas langelį, daugiau stebi jis gatvę, negu dirba.

Ir kai tik kas nors nepažįstamais batais pro šalį praeina, įsiterpia Martynas langelin, kad ne vien tik kojas, bet ir veidą praeivio matytų. Štai kiemsargis naujais veltiniais pražingsniavo. Po jo — vandens nešėjas, po šio, šiūpėle nešinas, gerokai aplopytais veltiniais praėjo caro Mikalojaus laikų kareivis, kurį Martynas pažino iš jo lopytų veltinių. Pastarasis vadinosi Stepanyc'ius ir gyveno kaimynystėje pas pirklį, kuris jį iš pasigailėjimo buvo priglaudęs. Stepanyc'ius už tai privalėjo kiemsargiui padėti. Šį kartą jis ėjo sniegą šaligatvyje, ties Martyno langu, nukasti. Martynas, matydamas jį, nors tęsė savo darbą, bet vis mąstė.

— Gerokai jau pakvaišau į senatvę, — juokėsi Martynas pats iš savęs. — Sniegą Stepanyc'ius kasa, o aš įsivaizduoju Kristų pas mane ateinant. Kvailas jau esi, žilagalvi, tu, senas!

Nė dešimties dūrių neįdūrė yla Martynas, o nematoma jėga traukia jį vėl į langą stebėti praeivius. Ir mato jis: Sepanyc'ius, šiūpelę į mūrą atrėmęs, ilsisi šaligatvyje, šaltyje.

— Palieges senas žmogus, matyt, nebeturi jau jėgų ir sniegą kasinėti. Kažin, o gal ir jį derėtų arbatėle pavaišinti? Virdulys beveik bėga jau, — mąstė Martynas.

Padėjo tat jis yla, atsikėlė nuo varstoto, pastatė virdulį ant stalo, prileido stiklinę arbatos ir pirštų galais pabeldė į langelį. Stepanyc'ius apsidairė ir priėjo prie langelio. Martynas pamojo jam, kviesdamas įeiti, ir pats nuėjo pasitikti bei durų atidaryti.

— Įeik, apšilk! Matau nejuokais esi sušalęs, ar ne?

— Tepasigaili manęs Aukščiausias; kaulus man gelia, — atsakė Stepanyc'ius įeidamas.

Įėjęs trepsėjo pas slenkstį ir valė kojas.

— Švara nesirūpink! Nes, kam aš čia esu? Tai mano darbas. Eikš, sėskis čionai, — svetingai kvietė Martynas. — Na, o dabar turėsi arbatėlės išgerti.

Bekalbėdamas pripylė dvi stiklines arbatos. Vieną pastūmėjo svečiui, kitą pastatė sau. Iš savo stiklinės išpylė į lėkštelę ir pradėjo pūsti.

Stepanyc'ius, išgėręs savąją arbatą, apvožė stiklinę dugnu aukštyn, padėjo likusį cukraus šmotelį ir padėkojo. Buvo jaučiama, kad jis mielai dar išgertų.

— Gerk dar, — ragino Martynas, pripildamas svečiui stiklinę. Begerdamas, vis rūpestingai dairėsi į gatvę.

— Tu lauki ko? — pakaluse svečias.

— Ar aš ko laukiu? Tiesą sakant, gėda prisipažinti ko aš laukiu. Laukiu ko ir, taip sakant, nieko nelaukiu. Vienas žodis yra man širdin įstrigęs... O gal tik taip pasivaideno, ar kas kita buvo... Pats nežinau.

(Bus daugiau)

VAKARŲ VĖJAI

112 modernios poezijos puslapių. Kaina $5. Minkšti viršeliai. Pasiųsime poeziją, kai atsiųsite pinigus tokiu adresu:

Naujienos, 1739 S. Halsted St., Chicago, IL 60608

DR. PAUL V. DARGIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community klinikos
Medicinos direktorius
1938 S. Manheim Rd., Westchester, Ill.
VALANDOS: 3—9 darbo dienomis
ir kas antrą šeštadienį 8—3 val.
Tel.: 562-2727 arba 562-2728

TEL. 233-8553
Service 855-4506, Page 04058
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS,
SPECIALYBĖ: AKIŲ LIGOS
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVIŠKAI
2618 W. 71st St. Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius
ir "contact lenses".

Dr. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Valandos: antrad. 1—4 popiet,
ketvirtad. 5—7 val. vak.
Ofiso telefonas: 776-2880,
Rezidencijos telef.: 448-5545

FLORIDA

DR. C. K. BOBELIS
Prostatos, inkstų ir šlapumo
takų chirurgija.
5025 CENTRAL AVE.
St. Petersburg, Fla. 33710
Tel. (813) 321-4206

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
Priimam Master Charge
ir VISA korteles.
R. ŠERĖNAS. Tel. 925-8063

MOVING
Apdraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
Tel. 376-1882 arba 376-5996

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Šeštadieniais ir sekmadieniais
nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Stoties WOPA - 1490 AM
transliuojamos iš mūsų studijos
Marquette Parke.
Vedėja — Aldona Daukus
Telef.: 778-1543
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, IL 60629

"Lietuvos Aidai"
KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Programos vedėja
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 8:30 val. vakaro.
Visos laidos iš WCEV stoties,
banga 1450 AM.
St. Petersburg, Fla., 12:30 val. p.p.
iš WTIS stoties, 1110 AM banga.
2646 W. 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. 778-5374

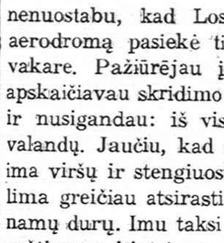

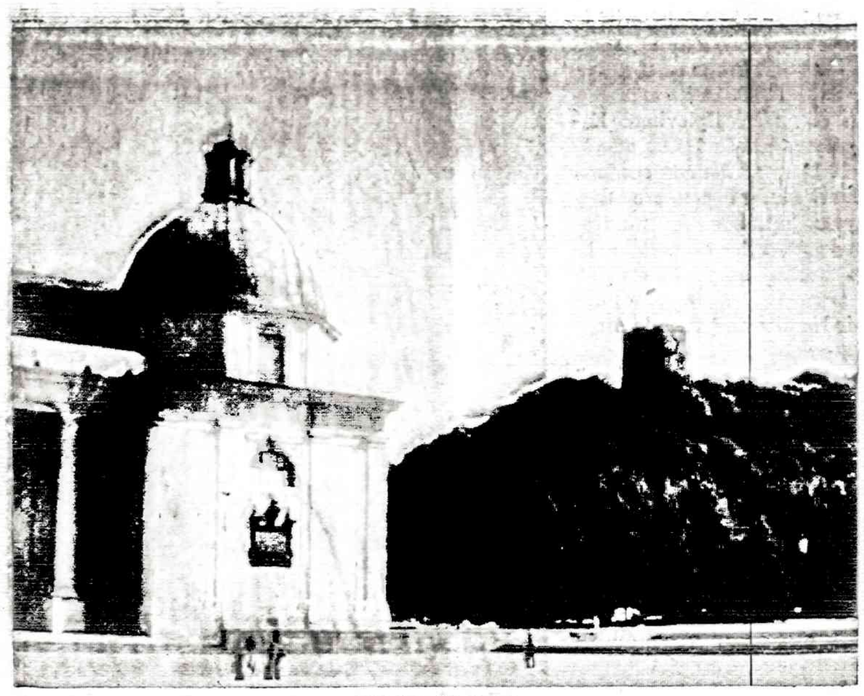

Vilniaus Katedra

PAŽINTIS SU TOLIMAIS...

(Atkelta iš 4 psl.)

nenuostabu, kad Los Angeles aerodromą pasiekė tik 11 val. vakare. Pažiūrėjau į laikrodį, apskaičiavau skridimo valandas, ir nusigandau: iš viso net 16 valandų. Jaučiu, kad nuovargis ima viršų ir stengiuosi kaip galima greičiau atsirasti prie savo namų durų. Imu taksi ir prašau vežti pagreitintai per apšviestas gatves, per palmių šešėliuose skęstančias gėles. Vėsų sekmadienio vakarą atsirakinu duris ir įžengiu į namus, kuriuose niekas nelaukia... Niekas...

Dėkoju Dievui, kad kelionė baigta.

(Pabaiga)

— Iš Afganistano grįžęs britų filmuotojas P. Bach, kuris gyveno kurį laiką su viena Mojahadino partizanų grupe, sako, kad rusai neįstengia sunaikinti ginkluotų afganistaniečių grupių kalnuose. Daugumos tų partizanų šeimos yra pasitraukusios iš krašto ir gyvena Pakistane pabėgėlių stovyklose. Padaryti filmai bus rodomi britų televizijoje.

— Turkijos premjeras pareiškė, jog Vakarų Vokietijos planas raginti bedarbius turkus darbininkus grįžti namo, nėra priimtinas jo vyriausybei. Vakarų Vokietijoje šiuo metu gyvena apie 120,000 turkų bedarbių

MIRĖ PRANAS RAZMINAS

Pr. Razminas gimė Lietuvoje, Kurtuvėnų parapijoje. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Priklausė Korp. Šatrijai, Liet. Mokytojų s-gai, Liet. Bendruomenei, Kražiškių sambūriui.

Giliame liūdesyje liko žmona Birutė, duktė Regina su vyru Raimondu Krištopaičiu, sūnūs Vytautas ir Sandy Razminai ir abiejų šeimos — po du anūkus, ir kiti giminės.

Mirė liepos 11 d. Pašarvotas liepos 13 d. D. Petkaus koplyčioje Marquette Parke. Laidotuvės buvo liepos 14 d. Buvo iškilmingai palydėtas į Šv. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčią.

* * *

Atsisveikinimas su velioniu įvyko liepos 13 d. val. vakare. Kan. V. Zakarauskas sukalbėjo maldas. Sugiedojome "Marija, Marija".

Atsisveikinimui vadovavo Ap. Bagdonas. Pirma pakvietė kalbėti jo kilimo ir studijų draugą M. Vaišvilą. Pastarasis paminėjo jo kilmę, išsimokslinimą, principingumą, kruopštų pasiruošimą mokytojo pareigoms, tobulą kalbos mokėjimą ir nepaprastą darbštumą.

R. Grinevičius atsisveikino Šatrijos vardu; R. Kriaučiūnienė — Mokytojų s-gos ir Liet. B-nės vardu; dr. Račkus — Pedagoginio Lietuvos instituto vardu; kun. K. Kuzminskas — Lietuvos Kronikos rėmėjų vardu; E. Augienė — vaikų laikraštėlio vardu.

A. Bagdonas visiems dėkojo už kalbas ir teisingą jo veiklos įvertinimą.

* * *

Liepos 14 d. po ritualinių apeigų, velionis buvo atlydėtas į bažnyčią. Šv. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė klebonas A. Zakarauskas.

Giedojo solistė D. Stankaitytė, vargonais grojo muzikas A. Kalvaitis.

Po bažnytinių apeigų, buvo palydėtas į Šv. Kazimiero Lietuvių kapines. Čia kan. V. Zakarauskas sukalbėjo maldas, sugiedojome "Marija, Marija" ir Tautos himną.

D. Petkus šeimos vardu pakvietė pietums į "Dainos" restoraną. Iš viso lydėjo virš 30 mašinų. Pietuose dalyvavo apie 80 asmenų.

K. P.

KLAUS BARBIE TURI NEMALONUMŲ

LYONS, Prancūzija. — Buvęs vokiečių gestapo viršininkas K. Barbie, atvežtas iš Bolivijos ir atiduotas prancūzams, buvo nuvežtas į Lyons ir apgyvendintas buv. gestapo centre.

Prokuratūra atvedė į buvusį gestapo centrą du prancūzus, kovojusius prieš nacius Prancūzijoje. Liudininkai papasakojo prokuratūrai, kaip Barbie juos tardė.

Už kiek laiko į buv. gestapo centrą atėjo dvi moterys — ponia Nahmias ir ponia St. Marie. Ponia Nahmias labai suerzino Barbie. Ji priminė, ką jis jai darė. Barbie tiek buvo paveiktas, kad jis atsisakė toliau atsakinėti į klausimus.

—Švedijos karo aviacijos pulkininkas leit. Bertil Stroeberg liepos 13 d. Stockholme nuteistas 6 metams kalėjimo už pasiūlymą parduoti karinę paslaptį Lenkijos ambasadai už 25 tūkstančius kronų.

— D. Britanijos Liberalų ir Socialdemokratų partijose keliamas abiejų partijų susijungimo klausimas. Siūloma pravesti visų narių referendumą.

— Ispanijos premjeras Gonzalez tarėsi su Centrinės Amerikos lyderiais ir sudarė planą, kurį pateiks Europos tarybai, kad ji imtųsi iniciatyvos rasti taikingą išeitį kovoms baigti ir susitaikyti su JAV.

• Būdamas 50 metų, kiekvienas turi tokį veidą, kokį jis užsitarnavo. *Orwell*

• Valgome, kad gyventume, o negyvename, kad valgytume. *Moliere*

• Tas, kuris nori valdyti kitus, pirmiausia turi būti savo šeimininku. *Massinger*

GORDON
Funeral Home and Cremation Service
Charles Stasukaitis
FD. LE.
(312) 226-1344
1729 S. Halsted St.
Chicago, IL 60608
24 Hour Service

EUDEIKIS
GAIDAS -- DAIMID
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
4605-07 SO. HERMITAGE AVENUE
Tel. 927-1741 — 1742
4330-34 SO. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas 523-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef. 476-2345
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖS AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

VANCE FUNERAL HOME
1424 South 50th Avenue
Cicero, Ill. 60650
Tel.: 652-5245
TRIJŲ KOPLYČIŲ LAIDOJIMO ŠERMENINĖ
Patarėjai ir laidojimo direktoriai:
JEAN VANCE ir GEORGE SORINI
Aikstes automobiliams pastatyti

BIELIŪNAS
LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA
4348 So. California Avenue
Tel. — 523-3572

STEPONAS C. LACK ir SŪNŪS
LACKAWICZ
Laidotuvių Direktoriai
2424 West 69th Street — Tel. RE 7-1213
11028 Southwest Hwy., Palos Hills, Illinois
Tel. 974-4410

VASAITIS-BUTKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois
Telefonas — 652-1003

Nuo 1914 metų
MIDLAND FEDERAL SAVINGS aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visos mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.
Sąskaitos apdraustos iki $100,000.
2657 W. 69th STREET
Chicago, IL 60629
Tel. 925-7400
8929 SO. HARLEM AVE.
Bridgeview, IL 60455
Tel. 598-9400
MIDLAND FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, IL 60632
PHONE 254-4470

For constipation relief tomorrow reach for EX-LAX tonight.
Ex-Lax helps restore your system's own natural rhythm overnight. Gently. Dependably. Try it tonight. You'll like the relief in the morning. Chocolated or pills, Ex-Lax is "The Overnight Wonder."
Read label and follow directions.
© Ex-Lax, Inc., 1982

MINDAUGAS GRIAUZDĖ, M. D. Ph. D.

APSINUODIJIMAS CIJANIDU

Cijanidas vadinamas įvairiais vardais, kaip antai: Hidrocijaninė rūgštis — HCN, prusinė rūgštis (prussic acid), natrio cijanidas, kalio cijanidas. Jis yra druskų ir įvairių vandeninių skiedinių pavidale.

Apsinuodijimo simptomai gali pasireikšti per kelias sekundes arba tik per kelias valandas (3 ar daugiau). Tai priklauso nuo įvairių aplinkybių: kaip ilgai turėtas kontaktas,kokioje formoje, kokioje koncentracijoje, kaip cijanidas patenka į kūną ir kokia bendra žmogaus sveikatos būklė pv. jaunas, sveikas asmuo yra daug atsparesnis cijanidui, negu senas ir ligotas.

Cijanidas yra naudojamas daugelyje atvejų. Labiausiai žinomas kaip nuodas: savižudybėse (suicidal), apnuodijimo tikslais (homicidal), arba masinėse žudynėse (nenocidal — kš a. Jamestown atvejis!). Neretai apsinuodijama pripuolamai: darbovietėse, — metalurgijoj, chemijos ir vaistų pramonėje, parazitų, pelių ir žiurkių nuodų gamyboje, grūdų ir miltų dezinfekcijoje ir pan.

Gamtoj, organinėje formoje, cijanido randame kaikurių vaisių sėklose, k. a. slyvų, obuolių, persikų sėklose. Raug cijanido turi migdolai ir tam tikrų rūšių pupos. Tų vaisių sėklų produktai gana populiarūs "health food" gamyboje. Labiausiai nuodingi yra kartieji migdolai, kurių 40-60 sėklų gali turėti iki 75 mgm cijanido, dešimt kart daugiau negu mirtina dozė.

Sėklose cijanidas randamas amigdalino molekulėje, kuris išskiria sutraiškius sėklas. Kontakte su vandeniu ir paveikus beta-glucosidazei enemui, suskyla į chemines formas, kurių viena yra cijanidas. Cijanidas skrandyje absorbuojamas lėtai, kadangi yra rūgšti reakcija. Cijanidui patekus į šarminę aplinką — dvylikpirštę žarną — absorbuojamas labai greitai.

Apsinuodijimo simptomai: cijanozas, asfiksinės konvulcijos kvėpuoja dėl kvėpavimo takų ir seka mirtis. Dažniausiai apsinuodijimas pasireiškia su menkesniais simptomais: pykinimas, vėmimas, protinis sumišimas, neramumas, galvos skausmai, svaigulys, konvulsijos ir mirtis. Cijanidu apsinuodijęs išskiria specifinį migdolų kvapą, tik nevisi ji užuodžia 50% apsinuodijusių, kitų gleivinės pasidaro vyšnios raudonumo panašiai kaip apsinuodijus anglies viendeginiu (carbon monoxide).

Apsinuodijus pradžioje kraujo spaudimas pakyla ir pulsas sulėtėja, vėliau, spaudimas smarkiai nukrenta ir pulsas pagreitėja, po to seka širdies ritmo sutrikimai, išsivysto deguonis trukumo simptomai: pakyla kraujo rūkštingumas, pagreitėja kvėpavimas, išsivysto plaučių edema, smegenų hypoxija, ypač paliečiama kortikalinė srities. Elektrokardiogramos pakitimai atrodo, kaip Miocardo infarktas.

Cijanido išskyrimas. Išskiriamas šlapume, kaipo thiocianidas dėka sulfurtransferasės enzimų veikimo. Cijanidas turi afinitetą methemoglobinui. Susijungęs su juo cijanidas nustoja nuodingumo. Normaliai methemoglobino kraujuje yra mažiau kaip ½%, tad likęs nesujungtas cijanidas susijungia su cytochromoxidase ir užnuodija celę, jos kvėpavimo sistemą. Gydant svarbu greita diagnozė. Jeigu yra žinoma, kad ligonis paėmė arba buvo kontakte su cijanidu, būtina jį stebėti ligoninėj bent 4 valandas. Jeigu simptomai per tą laiką nepasirodo, tad, matomai, cijanido kiekis buvo per mažas sukelti simptomus. Turintiems apsinuodijimo simptomus reikalingas skubus gydymas. Sunkiai apsinuodijusiems būtinas dirbtinas kvėpavimo ir cirkuliacijos palaikymas (basic life support). Reikia vengti burna su burna kvėpavimo, kad pagalbą teikiantis neapsinuodytų cijanidu.

Jei ligonis be sąmonės ir nepraeinamumo ir silpnumo būtina endotracheinė intubacija ir net centilacija. Nežiūrint, ar ligonis sąmoningas ar ne, turi gauti kvėpuoti 100% deguonis. Būtinas skrandžio išplovimas Kalio permanganatu 1:5000 skiediniu 10-15 min. Kalium susijungia su cijanudu ir pasidaro nebeaktyvus junginys. Apsinuodijimams gydyti dar naudojama absorb. anglis, magnesium sulfatas arba citratas. Na thiosulfatas ir Na nitrate į veną ir Amyl nitrate inhaliacija.

iš "Medicinos"

TRUMPAI

★

— JAV R. Lietuvių Bendruomenės vadovybė maloniai kviečia narius dalyvauti **Pavergtų Tautų demonstracijose,** kurios įvyks š.m. liepos 22 d. (penktadienį), 2 val. po pietų, Daley Plaza, Chicagoje. Dalyvaujantieji prašomi pasirūpinti plakatais, nešioti lietuviškus ženklelius arba tautines vėliavėles. Moterys prašomos vilkėti tautiniais drabužiais. Dalyvaukime gausiau, negu Dariaus-Girėno parade. **Centro valdyba**

• Širdis turi savo išskaičiavimus, apie kuriuos protas nieko nežino.į *Pascal*

• Malonu matyti, ką pinigai gali padaryti. *Pepys*

MEET THE CHALLENGE!

SERVE WITH PRIDE IN THE NATIONAL GUARD

Padavimai apie Tauragnų miestelio pradžią

Tauraknų miestelis yra šiaurytinėj Lietuvoje, Utenos apskrityje. Pirmiau jis turėjo apie 1,000 gyventojų. Miestelis stovi ant aukštumos, šalia dviejų ežerų. Vienas jų — Tauragnų ežeras yra gialiausias visoje Lietuvoje. Netoliese yra Taurapilio piliakalnis, taipgi aukščiausias Lietuvoje.

Apie tą piliakalnį pasakojama toks padavimas. Labai seniai, kada tose vietose lingavo dideli ežerai, apsupti ąžuolynų, čia iš kažkur užklydęs lietuvių kariautojų būrys. Juos vedęs vadas Rigimuntas ir lydėjęs senas kanklininkas. Užėjus nakčiai visi kariai su vadu Rigimuntu stipriai sumigę, tik vienas senelis nemiegojęs ir atsisėdęs po ąžuolu skambino kanklėmis.

Jo muzika pritraukusi du tauru, kurie prislinkę arčiau stovėjo kaip įkąsti. Bet staiga jie pačoko ir leidosi bėgti per aikštelę kur gulėjo kariai. Pastarieji sukilo, manydami jog kas tai juos užpuolė. Ir iš tikro, ilgai netrukus iš dviejų pusių šoko ant jų svetimųjų būrys. Bet mūsiškiai jau buvo visi ant kojų ir greitai apsidirbo su užpuolikais.

Vėliau Rigimantas pastatė čia pilį, pavadindamas Tauro pilimi. Praėjus daugeliui metų, žmonės dar vis girdėdavę iš Taurapilio kalno seno kanklininko muziką, kuria jis linksmina senuosius karžygius.

• Advokatas, gindamas farmerio reikalavimus atlyginti už gaisro nuostolius, atsiliepė į jury: "Prisaikinti teisėjai! Tame garde buvo 24 kiaulės; du syk daugiau negu jūsų čia yra"...

• Net mokydami, žmonės mokosi. *Seneca*

REAL ESTATE

Namai, Žemė — Pardavimui
REAL ESTATE FOR SALE

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ŽEMAIS NUOŠIMČIAIS MĖNESINIAIS IŠSIMOKĖJIMAIS.
DĖL VISŲ INFORMACIJŲ KREIPTIS Į:

UTUAL FEDERAL SAVINGS
PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Tel. 847-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS
• NAMŲ PIRKIMAS • PARDAVIMAS • VALDYMAS
• NOTARIATAS • VERTIMAI.
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA
J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE
5529 So. Kedzie Ave. — 778-2235

KAM MOKĖTI NUOMĄ?
GERIAU SKOLĄ.
Gražus mūrinis, 5 kamb., 2 mieg. Rūsys ir aukšta pastogė. Garažas. 30 pėdų sklypas. 71-ma ir Francisco. Nebrangus.

2 butų medinis — 5 ir 4 kamb. Didelė pastogė. Garažas. Arti mokyklų. Brighton Parke. $35,000. Mažas įmokėjimas, savininko paskola.
ŠIMAITIS REALTY
INSURANCE — INCOME TAX
2951 W. 63rd St.
Tel.: 436-7878

MISCELLANEOUS
Įvairūs dalykai
18-toj apyl. pagyvenusi moteris, turinti savo butą, priima kitą moterį gyventi kartu su ja.
Skambinti 733-1283

KAIP SUDAROMI TESTAMENTAI
Tuo reikalu jums gali daug padėti teisininko Prano ŠULO paruošta, — teisėjo Alphonse WELLS peržiūrėta "Sūduvos" išleista knyga su legališkomis formomis.
Knyga su formomis gaunama Naujienų administracijoje

"LIUCIJA"
Miko šileikio apsakymų knyga "Liucija" jau atspausdinta. Autorius pavaizduoja lietuvių gyvenimą nuo XX šimtmečio pradžios iki II Pasaulinio karo. 22 ilgesni ir trumpesni apsakymai, 184 psl. Kaina $5. Gaunama "Naujienose" ir pas autorių: 6729 So. Campbell Ave., Chicago, IL 60629.

• Pats darbas užima tokį laiko tarpą, kuris reikalingas darbui atlikti. *Parkinson*

• Prisiminimai mus sendina ir liūdina. *Shaw*

and PLEASE make people more careful

ELEKTROS ĮRENGIMAI PATAISYMAI
Turiu Chicagos miesto leidimą. Dirbu ir užmiesčiuose, greit, garantuotai ir sąžiningai.
KLAUDIJUS PUMPUTIS
4514 S. Talman Ave.
Tel. 927-3559

DĖMESIO
62-80 METŲ AMŽ. VAIRUOTOJAI
Tiktai $120 pusmečiui automobilio Liability apdraudimas pensininkams. Kreiptis:
A. LAURAITIS
4645 So. ASHLAND AVE.
Tel. 523-8775

Dengiame ir taisome visų rūšių stogus. Už darbą garantuojame ir esame apdrausti.
ARVYDAS KIELA
6557 S. Talman Avenue
Chicago, IL 60629
434-9655 ar 737-1717

A. TVERAS
Laikrodžiai ir brangenybės
Pardavimas ir Taisymas
2646 West 69th Street
Tel. REpublic 7-1941

Siuntiniai į Lietuvą ir kitus kraštus
P. NEDAS, 4059 Archer Avenue, Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

M. ŠIMKUS
Notary Public
INCOME TAX SERVICE
4259 S. Maplewood, Tel. 254-7450
Taip pat daromi vertimai, giminių iškvietimai, pildomi pilietybės prašymai ir kitokie blankai.

Homeowners Insurance
Good service/Good price
F. Zapolis, Agent
3208½ W. 95th St.
Everg. Park, Ill.
60642 - 424-8654
State Farm Fire and Casualty Company
Home Offices: Bloomington, Illinois
STATE FARM INSURANCE

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
Darbo valandos: Kasdien: nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštad.: nuo 9 val. r. iki 12 val. d. Ir pagal susitarimą.
Tel. 776-5162
2649 West 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

ADVOKATŲ DRAUGIJA
V. BYLAITIS
ir V. BRIZGYS
Darbo valandos:
Nuo 9 ryto iki 5 val. popiet.
Šeštadieniais pagal susitarimą.
6606 S. Kedzie Ave.
Chicago, Ill. 60629
Tel.: 778-8000

PIRKITE JAV TAUPYMO ĮSTATUS

Aleksas Ambrose,
CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJOS
autorius,
paruošė, sutvarkė ir išspausdino geriausią Chicagos lietuvių istoriją.
(1869 — 1959 metai).
664 psl., vardynas.
Minkšti viršeliai. Kaina $15.
Persiuntimas — $1.
1967 metais išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija

Naujai pasirodžiusi
DR. ANTANO RUKŠOS
619 puslapių, kietų viršeliu knyga
KOVOS DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS
Lietuvių-lenkų santykiai ir kovų pradžia
Vardynas ir trumpa angliška santrauka
KAINA — $17. (Persiuntimui pridėti $1)
Siųsti čekį:
Naujienos, 1739 S. Halsted St.
Chicago, IL 60608

DR. ANTANO J. GUSENO RAŠTAI
Naujienose galima gauti nepaprastai įdomius gydytojo, visuomenės veikėjo ir rašytojo atsiminimus.
Dr. A. Gussen — MINTYS IR DARBAI, 259 psl., liečia 1905 metų įvykius, Jablonskio ir Totoraičio jaunas dienas ir susirūpinimą — $8.00
Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietais viršeliais — $4.00
Minkštais viršeliais, tik — $3.00
Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTŪRA — ŽIAURŪS ŽMONĖS. Kelionės po Europą įspūdžiai. Tik — $2.00
Galima taip pat užsakyti paštu, atsiuntus čekį arba money orderį, prie nurodytos kainos pridedant $1 persiuntimo išlaidoms.
NAUJIENOS,
1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, IL 60608

JAU ATSPAUSDINTA
J. KLAUSEIKIO KNYGA
BRONIO RAILOS NUSIBASTYMAI
102 pusl. Minkšti viršeliai. Fotografijos.
Kaina —$3, persiuntimas paštu — $1.
KNYGĄ IŠLEIDO CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJA.
Knygą galima gauti Naujienose ir pas K. Janutą, arba rašant tokiu adresu:
Mr. K. Januta,
2818 Avenal St., Los Angeles, CA 90039